

Kampen den Gang blev opgiven. Jeg havde den bedste Appetit dertil; jeg bebrejdede meget dem, der havde talt det store Ord, at de nu vilde gaa hen og forhandle om at gjøre Indrømmelser. Det er det Samme; som det gamle Mellemparti gjorde; det er dets Politif, man optog, hvad kan den nu nytte? Venstre kan jo ikke danne en Regjering; det er vist, at det ikke duer dertil; det har delt sig i to Dele. Det er Svire, som har Magten her i Landet, og den ærede Minister siger nu, jeg vil virkelig gjennemføre en god Skolelov, og selv om jeg er nok saa vred paa Medlemmet for Svendborg Amts 3die Valgkreds og har hundset ham offentlig, som jeg har gjort, da jeg sendte ham det og det, som jeg ikke videre skal komme ind paa, tror jeg dog, at den ærede Minister kan overse saadanne Smaating og sige: Skjøndt jeg er meget vred paa Medlemmet for Svendborg Amts 3die Valgkreds, er det det Samme; kommer han med noget Fornuftigt om Sagerne, gaar jeg ind derpaa. Saaledes tror jeg om den ærede Minister, og saaledes stiller jeg mig ogsaa over for ham. Altsaa, jeg tror, at en Reform kan gjennemføres i Genhold til, hvad den ærede Minister udtalte ifjor, og hvad der skete i Udvalget og blev udtalt der, navnlig af det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 2den Valgkreds, og et andet Medlem for Kjøbenhavn, der ikke længere er her i Thinget, nemlig Statsraad, Borgmester Hansen. — Jeg skal ikke gaa ind paa Enkeltbedene men kun tale om Principerne. Vi maa bort fra Alt, hvad der hedder Skoletvang og i Stedet for sætte Dplysningspligt. Der er en Oplysningspligt, og naar man har opfyldt den, er der ingen Skoletvang. Denne er kun for dem, der ikke have opfyldt Oplysningspligten; men har man opfyldt den, saa er det ligegyldigt, om Børnene have været mange eller saa Daage i Skole. Det maa være nok, at de ved den aarlige Prøve godtgjøre, at de have de Kundskaber, der ere Lovmaalet (Stemmer: Høimaal!). Sa, jeg hørte nok, at den ærede Minister ikke var for Ordet Lovmaal, vi kunne jo kalde det Lovmaal eller ogsaa Høimaal, om De ville. Naar Børnene godtgjøre, at de ere i Besiddelse af dette Maal af Kundskaber, saa har Staten faaet, hvad den har krævet, og vil Staten saa endda kræve dem i Skole hver Dag, siger jeg, at de Fattiges Børn skal man i saa Fald give Opholdspenge. Det er Synd mod disse Børn at tvinge dem og sige til dem: I maa ikke have Bro til at ære Fader og Moder ved at hjælpe dem, for at holde Fattigdommen borte fra Døren. Naar man tvinger fattige Folks Børn i Skole, saa tvinger man maasse Forældrene, om ikke helt saa delvis over paa Fattigvæsenet, og man siger saaledes til Børnene: I behøve ikke at ære Fader og Moder og hjælpe dem til at holde Fattigdommen borte, naar I blot lære de og de Ting. Saadanne Ting har man ogsaa før hørt oppe i Folkene, men den store

Lærer i Verden sagde: I komme med mange Lovbud, men I flaa en Streg over den højeste Lov. Og det er det, jeg siger, man gjør, naar man tvinger de Fattiges Børn hver Dag i Skole. Jeg kunde nævne mangt et Exempel paa, at en fattig Dreng har løbet for Lærere for at komme hjem og hjælpe sin Moder til Brødet. Drengen har taget sine Sug for at komme hende til Hjælp. Jeg siger altsaa, at, faae Børnene en vis Kundskab, maa det være ligegyldigt, paa hvilken Maade det sker. — Der er dernæst et andet Punkt, som jeg sætter megen Pris paa, nemlig at Lærernes Kaldelse ubelukkende maa ligge hos Forældrene eller Familiefædrene. De maa have Kaldsret uden Hensyn til, om de have Valgret her til Thinget eller ikke; de maa, naar de have Børn, have Kaldsret, selv naar de ere under Fattigvæsenet. Disse Forældres Børn ligge dem ligesaa nær, som de andre Børn ligge deres Forældre. I ingen Seng ligge Børnene bedre end hos Forældrene; der er Ingen, der ser bedre paa deres Lær end de. Det er det Gjenemgaende, det er Regelen; men der er enkelte Undtagelser, og derfor have vi Loven for dem, der ikke opfyldte Pligten mod deres Børn. Men fordi der er enkelte, der ikke gjøre det, skulle I ikke lade hele Folket bøde for deres Brøde. Skal den Fattige ikke berøves sin Frihed ved denne Skolelov, saa maa den Fattige have et Valg, thi ellers er der ingen Frihed. De Fattige maa kunne sende deres Børn i hvilken god Almueskole paa Landet de ville. Derfor maa vi have Skolepengesystemet indført. Nr. 1 er Kaldsretten for Familiefædre, Nr. 2 er Skolepengene, saaledes at Læreren, ikke helt og holdent, men for en væsentlig Del, i det Mindste for Halvdelen, lønnes ved Hjælp af Skolepenge. Saa kunne de Alle, Skjøndt de ere fattige, sende deres Børn, til hvilken Lærer de ville, og saa have de ogsaa Frihed. I dette Punkt saa den høitærede Minister ogsaa feil, da han talte om, at hans Lov vilde holde Gaardmænd og Husmænd sammen. Nei, kommer Skolepengesystemet, saa holdes de sammen, men det Andet vil snarere skille dem ad. Jeg er vis paa, at den ærede Minister vil holde fast paa sit Princip om at ville holde Gaardmænd og Husmænd sammen, og det er jeg enig i — det har jeg i mangfoldige Aar været enig i — men ved at gaa imod Skolepengene vil han gjøre, hvad han kan, til, at vi faae Rigmandsskoler og Fattigmændsskoler. Han vil vist lige saa godt som jeg holde hele denne Side af Sagen demokratif, det tror jeg. Men gaar han ikke ind paa Skolepengene og paa Familiefædrenes Kaldsret, saa vil det i Virkeligheden ikke ske. Alt det Andet er Smaating. At Børnene skulle have en vis Del Skolekundskaber, som de skulle godtgjøre hvert Aar ved Examen, medens de, naar de ikke have opnaaet dem, skulle tvinges, indtil de have naaet det Maal, der bestemmes, det har jeg Intet imod. Med Kundskabsmaalet skal jeg gjerne gaa lang